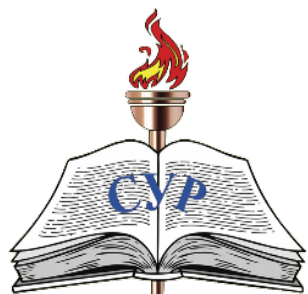

Засуджуємо звірства російської федерації над мирним українським народом!

ВІЛЬНЕ СЛОВО

XXXIV-ий РІК НОВОГО ВИДАННЯ /Н-р 3-4/ ЛЮТИЙ 2023 р./ ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1949 р.

Культурно-просвітницький часопис Союзу українців Румунії

Дмитро ПАВЛИЧКО
28 березня 1939 р. – 29 січня 2023 р.

Дмитро ПАВЛИЧКО

Два кольори (пісня)

Як я малим збирався навесні
Піти у світ незнаними шляхами,
Сорочку мати вишила мені
Червоними і чорними,
Червоними і чорними нитками.

Приспів:
Два кольори мої, два кольори,
Оба на полотні, в душі моїй оба,
Два кольори мої, два кольори:
Червоне — то любов, а чорне — то журба.

Мене водило в безвісти життя,
Та я вертався на свої пороги,
Переплелись, як мамине шиття,
Щасливі і сумні мої,
Щасливі і сумні мої дороги.

Приспів:
Два кольори мої, два кольори,
Оба на полотні, в душі моїй оба,
Два кольори мої, два кольори:
Червоне — то любов, а чорне — то журба.

Мені війнула в очі сивина,
Та я нічого не везу додому,
Лиш згорточок старого полотна
І вишите моє життя,
І вишите моє життя на ньому.

Приспів:
Два кольори мої, два кольори,
Оба на полотні, в душі моїй оба,
Два кольори мої, два кольори:
Червоне — то любов, а чорне — то журба.

Об'єднання румунських князівств

Щороку 24 січня у Румунії відзначають «День Об'єднання Румунських Князівств – Молдови та Волощини», яке відбулось у 1859 році під проводом Александра Йоана Кузи. Об'єднання румунських князівств є показовим прикладом злагодженості, єдності та консенсу, згуртованих навколо національного ідеалу.

Значення цього дня залишається джерелом натхнення для сьогодишнього політичного класу щодо побудови процвітаючої

країни, об'єднаної навколо стратегічних національностей.

Національна солідарність побудована навколо спільної мети. Єдність і солідарність залишаються важливими елементами, сьогодні відіграючи вирішальну роль у спільних зусиллях з нашого відновлення після важкого періоду для всієї Європи.

Це стало першим кроком до створення єдиної держави Румунії. У Бухаресті під час урочистості військової церемонії були поставлені квіти та вінки до статуї Александра Йоана Кузи.

У Ясах заходи з відзначення Дня об'єднання князівств відбулися, як є традиційно з танцем-хороводом «Хора Унірій». У Ясах і Бухаресті Александру Йоан Ку-

за був обраний правителем Молдови і Волощини. Історики довели, що акт від 24 січня 1859 року був важким, із постійними дилемами щодо ідентичності міжвоєнного періоду.

Об'єднання румунських князівств під керівництвом Александру Йоана Кузи нагадує нам, що сила нашої нації полягає в нашій єдності.

Микола ДУТКА

Міністерство закордонних справ України

Перемога буде за Україною

Міністр Дмитро КУЛЕБА: За 48 годин ми відвідали Велику Британію, Францію, Бельгію та Польщу. Президент провів перемовини з усіма лідерами країн ЄС (!), мав аудієнції з двома монархами, відвідав наших військових на тренуванні. Перевірте мене, але підозрюю, що в книгу рекордів світової дипломатії ця подія увійде як найбільш насичене дипломатичне турне глави держави, здійснене лише за 48 годин.

Потужний візит Президента України Володимира Зеленського до європейських столиць вкотре довів, що

все неможливе стає можливим – якщо є системна робота дипломатичної команди та політична воля союзників. Успіхи на

міжнародній арені наближають нашу перемогу на полі бою та справедливе покарання для Росії.

По-перше, свобода буде озброєна найсучаснішою зброєю.

По-друге, Росія заплатить повну ціну за свої злочини. Трибунал, репарації, притягнення злочинців до відповідальності.

По-третє, Україна зміцнює Європу та захищає її зі зброєю в руках. А тому посяде своє місце серед європейських народів свободи – не лише де-факто, але і де-юре.

Російські терористи сьогодні знову обстріляли українські міста. Але їм нас не зламати. Росія приречена. Буде ще більше перемовин, більше зброї, більше підтримки, більше результатів.

Перемога буде за Україною.

Метрополітен визнав Рєпіна, Айвазовського та Куїнджі українськими художниками

Міністерство закордонних справ України

Деякі великі художники визнані українськими, а не російськими

Нью-йоркський музей мистецтв Метрополітен визнав Іллю Рєпіна, Івана Айвазовського та Архипа Куїнджі українськими, а не російськими художниками.

Тепер у підписах до їх відомих картин, які зберігаються в галереї цього музею, значиться, що це роботи українців.

Крім того, під описом до картини Архипа Куїнджі «Червоний захід на Дніпрі» додали згадку про те, що саме росіяни знищили музей в його рідному Маріуполі.

Також музей змінив назву картини французького імпресіоніста Едгара Дега "Ро-

сійські танцівниці" на "Танцівниці в українському вбранні".

З діяльності голови СУР, депутата Миколи-Мирослава ПЕТРЕЦЬКОГО

Щодо декларування етнічної, мовної та релігійної приналежності осіб

Приблизно 2,5 мільйонів громадян не заявили про свою релігію та етнічну приналежність. Принаймні це впливає з попередніх результатів перепису населення та житлового фонду, проведеного в 2022 році, опублікованих наприкінці січня НІС.

У політичній заяві, зачитаній 8 лютого з трибуни Палати депутатів, я привернув увагу на те, що ця ситуація потребуватиме ретельного та об'єктивного аналізу, адже від точності даних залежить подальша державна політика та фінансування актуальних та корисних проектів для місцевих громад.

Водночас результати перепису викликають запитання в окремих регіонах через спосіб призначення рецензентів, у тому числі з числа працівників мерій. Деяким з них вдалося трохи більше ніж за місяць, на додаток до їх поточної роботи, «допомогти самостійно заповнити» анкети в онлайн-режимі понад 99% мешканців населеного пункту, хоча для заповнення анкети, включаючи розділи про мову, етнічну приналеж-

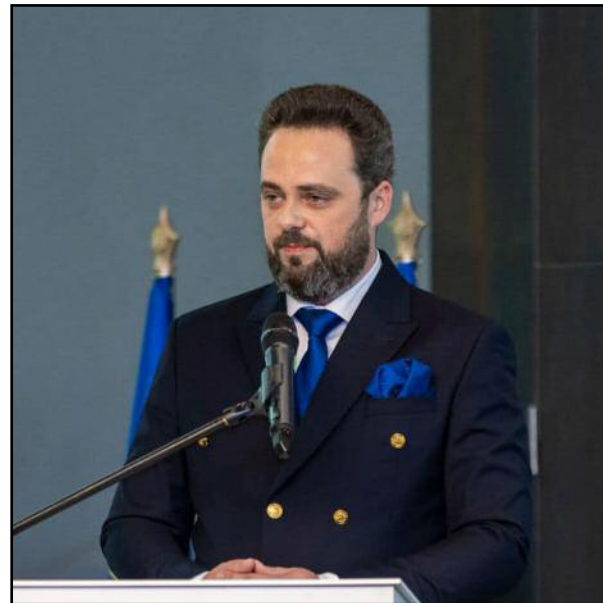
ність та релігію, було потрібно не менше 15-20 хвилин. Тому постає запитання чи було враховано повне заповнення анкети або кількість заповнених анкет, на основі яких рецензенти отримували грошову винагороду?

Говорячи про українську спільноту в нашій країні, хоча результати відображають загальну картину, вони ще раз підтверджують важливість нашої спільноти, однієї з найбільших з культурної, історичної та географічної точок зору, яка залишається третьою за чисельністю етнічною меншиною в Румунії.

Навіть якщо етнічні українці також стикаються з проблемою демографічного спаду, як і все населення Румунії, демографічний спад у нашому випадку є найнижчим за останні два десятиліття.

Явище відповідає європейському та світовому «тенду», але потребує обережного підходу, інакше тренд ризикує посилитися, особливо в сільській місцевості.

Водночас хочу привітати роботу, розпочату ще на початку жовтня 2021 року члена-

ми СУР на центральному та місцевому рівнях, зусилля, яке призвело до усвідомлення важливості декларування етнічної, мовної та релігійної приналежності осіб, які належать до української меншини.

Пілотна ініціатива префекта Марамуреша

Пілотна ініціатива префекта Марамуреша Рудольфа Штаудера об'єднала 3 лютого парламентарів цього повіту та представників профспілок в інноваційному підході, який має сприяти налагодженню більш тісного зв'язку між громадянами, тими, хто може повідомити про наявні проблеми і тими, хто може сприяти їх вирішенню.

Мій мандат є представницьким на національному рівні, я не будучи виключно депутатом від Марамурського повіту, але був запрошений і взяв участь також як представник найбільшої у цьому повіті нацменшини – українців. Адже багато питань, які обговорювалися, так чи інакше стосувалися нас безпосередньо.

Кожен представник профспілок представив різні труднощі, з якими стикається його організація у Марамурському повіті, деякі з них не є новими, в тому числі проблему заробітної плати в сфері освіти, як для педагогічного, так і для непедагогічного персоналу, проблему бізнес-середовища, проблему браку кадрів у структурах Міністерства внутрішніх справ на повітовому рівні.

Під час зустрічі було вкотре озвучено проблему браку сімейних лікарів, ситуацію, яка мені добре відома, в обговоренні та вирішенні якої я брав активну участь і у врегулюванні якої мені вдалося зробити багато значних кроків.

Я детально представив рішення, які обговорив з представниками МОЗ після порад із сімейними лікарями та представниками місцевої влади, рішення щодо внесення змін до чинного законодав-

ства, на основі яких міністерство вжило б заходів щодо часткового вирішення проблеми дефіциту лікарів. Зокрема, була обговорена можливість продовження терміну, на який укладається договір про надання медичних послуг між сімейними лікарями та Будинком медичного страхування, для набору мінімальної кількості людей та продовження з 6 до 12 місяців гарантії доходу для новоприбулих лікарів. Усі присутні, як представники Префектури, так і решта учасників дискусії, схвально сприйняли мої пропозиції.

Було погоджено, що зустрічі, організовані на рівні Марамурського повіту відбуватимуться щоквартально і на них будуть запрошені представники різних сфер діяльності. За підсумками цих дискусій я донесу всі проблеми до відома компетентних органів, аби якнайшвидше отримати конкретні рішення, а також, разом зі своїми колегами з парламенту внесу до порядку денного нашої роботи заходи, що мають призвести до покращення життя мешканців Марамуреша і не лише.

З діяльності голови СУР, депутата Миколи-Мирослава ПЕТРЕЦЬКОГО

У міністра Рафіли: які заходи були вжиті для забезпечення необхідних запасів вакцини КПК?

Діти, яким у січні виповнився рік, не можуть бути щеплені проти кору, епідемічного паротиту та краснухи (КПК), як і п'ятирічні діти, у календарі щеплень яких передбачена ця вакцина.

Нещодавно кілька медичних працівників і батьків привернули мою увагу на те, що вакцина КПК відсутня як в кабінетах сімейних лікарів, так і в аптеках, і ця ситуація змусила мене офіційно звернутися до міністра охорони здоров'я Александра Рафіли.

Мені незрозуміла відсутність вакцини КПК та інших вакцин, передбачених у календарі щеплень дітей, особливо після створення цифрових реєстрів щеплень. Цей облік дозволяє в режимі реального часу оновлювати потребу у вакцинах, а сімейні лікарі оперативно надсилають запити для забезпечення імунізації.

Медична система є життєво важливою опорою будь-якої сучасної держави, яка впливає на здатність втручатися у разі виникнення та поширення епідемій, пандемій чи надзвичайних ситуацій, що безпосередньо впливає навіть на економіку.

Враховуючи збільшення фінансування її розвитку, в тому числі за рахунок диверсифікації окремих послуг, випадки, коли доступ громадян до тих чи інших медичних послуг ускладнений, потребують відповідальних дій.

Тому я попросив міністра Рафілу пояснити, відповідно до положень Регламенту Палати депутатів, причини, які призвели до відсутності вакцини КПК та повідомити, які заходи були вжиті для забезпечення необхідних запасів.

Правовий режим ліцею ім. Тараса Шевченка близький до врегулювання

Правовий режим будівлі, в якій діють Педагогічний ліцей імені Тараса Шевченка та шкільний спортивний клуб міста Сігету Мармаціей, після багаторічних зусиль і звернень до компетентних органів, нарешті близький до остаточного врегулювання.

Принаймні це впливає з відповіді, яку я нещодавно отримав на депутатський запит до міністра освіти, в якому просив повідомити, на якому етапі знаходиться аналіз правової ситуації єдиного в Румунії ліцею з українською мовою викладання. Якнайшвидше прояснення цього питання конче необхідне для якнайшвидшого початку ремонту цієї будівлі.

Таким чином, мене повідомили, що Міністерство освіти отримало всі запитані документи, а 31.10.2022 р. проект рішення Уряду щодо передачі цієї будівлі у публічну власність міста Сігету Мармаціей для потреб ліцею імені Тараса Шевченка у

м. Сігету Мармаціей було включено до процесу погодження в Міністерстві освіти, а згодом, 21.11.2022 р. було надіслане до інших міністерств для затвердження, точніше до Міністерства фінансів, Міністерства розвитку, громадських робіт та адміністрації і до Міністерства юстиції.

Хоча проекти ремонтних робіт вже розроблені, роботи не можуть бути розпочаті через затягування процесу прояснення правового режиму будівлі. Негайне вирішення цієї проблеми та початок ремонту будівлі є особливо важливими зараз, коли

молоді українці, які знайшли прихисток у Румунії на тлі війни в Україні, можуть обрати варіант продовження навчання в українському педагогічному ліцеї ім. Тараса Шевченка в м. Сігету Мармаціей, який на сьогодні задовольняє потреби сотень учнів як з Марамуреського повіту, так і з сусідніх повітів.

Ця ситуація, що триває роками, завжди була пріоритетом для мене, як депутата і як голови Союзу українців Румунії, враховуючи те, що освіта рідною мовою є «наріжним каменем» збереження культури і національних цінностей. За всі ці роки я порушував цю тему у всіх розмовах з представниками компетентних установ як на місцевому, так і на центральному рівнях, включно з усіма міністрами освіти, яких було не мало!

Буду надзвичайно радий, коли нарешті вдасться прояснити правовий режим цього навчального закладу, що дозволить якнайшвидше розпочати проекти ремонту та модернізації будівлі задля забезпечення належних умов здійснення навчально-виховного процесу за європейськими стандартами. Для мене це буде величезним задоволенням, тим більше, що в цьому році ми плануємо відзначати 25 років від відновлення діяльності українського ліцею в м. Сігету Мармаціей.

УКРАЇНЦІ – ТРЕТЯ ЗА ЧИСЕЛЬНІСТЮ НАЦІОНАЛЬНА МЕНШИНА В РУМУНІЇ

Союз українців Румунії вітає оприлюднення перших часткових офіційних даних перепису населення та житлового фонду 2022 року. Згідно з цими даними, із загальної кількості постійного населення Румунії 19 053 815 осіб, 45,8 тис. осіб визнали себе українцями.

Водночас, згідно з вільним декларуванням понад 16,6 млн осіб, які вказали рідну мову, для 40 861 особи (0,2%) українська мова є першою мовою, якою вони розмовляють у родині в дитинстві.

Найбільше українців проживають у повіті Марамуреш, 25 690 осіб (5,7% населення повіту). Таким чином, згідно з результатами перепису, населення української національності становить найчисельнішу етнічну меншину в цьому повіті. Українці також проживають у відносно великій кількості в повітах Сучава – 7916 осіб (1,2% населення повіту), Тіміш – 4131 особа (0,6% населення повіту), Караш-Северін – 1502 особи (0,6% населення повіту), Сату-Маре – 1361 особа (0,4% населення повіту), Тулча – 900 осіб (0,4% населення повіту) і Ботошань – 1587 осіб (0,4% населення повіту).

Результати перепису ще раз підтверджують важливість української спільноти в Румунії, однієї з найзначущих з культурної, історичної та географічної точок зору, українці будучи третьою за чисельністю національною меншиною в Румунії.

Водночас нещодавно оприлюднені дані показують, що етнічні українці, як і все населення Румунії, стикаються з проблемою демографічного спаду, адже кількість українців скоротилася на 9,98% порівняно з попереднім переписом 2011 року.

Проте надзвичайно приємно відзначити, що етнічні українці Румунії усвідомили важливість декларування своєї етнічної, мовної та релігійної приналежності, що матиме вирішальний вплив на спільноту з точки зору основ державної політики, як на центральному, так і на місцевому рівнях, а також з погляду територіального розвитку у наступні роки.

Союз українців Румунії й надалі докладатиме значних зусиль для збереження національної ідентичності, рідної мови, культури та звичаїв етнічних українців Румунії.

«День національних меншин» – свято для душі у Сучаві

День 18-го грудня було оголошено «Днем національних меншин», згідно з Постановою № 881/1998, з метою висвітлити 20 національних меншин з Румунії, серед яких українці посідають третє місце, з 50920 осіб, заявленими в переписі 2011 р. З цієї нагоди проводяться численні заходи, які сприяють культурі та традиціям, характерним для кожної етнічної групи. Буковина отримала прізвисько «Європа в мініатюрі», або «Східна Швейцарія», через те, що вона представляє зразок доброго співжиття та толерантності. У цьому історичному регіоні відбувся особливий захід з нагоди «Дня національних меншин», організованого Сучавською філією Союзу українців Румунії, представленою головою Іллею Саучук у партнерстві зі Студентським будинком культури Сучавського Університету імені Штефана чел Маре, директором якого є Янош Валентин.

Колектив акторів Коломийського Академічного Обласного Українського Драматичного Театру ім. І. Озаркевича три дні перебував у Сучаві. У суботу, 17 грудня, вони відвідали приміщення Сучавської філії СУР, де пан голова Ілля Саучук розповів їм про організацію, яку він представляє, структуру Союзу українців Румунії, структуру повітової організації, культурну діяльність, яку проводить, а також про акції щодо підтримки українців-біженців та допомоги українцям, які залишилися вдома, в Україні. За результатами обговорення круглого столу було досягнуто ідею укласти домовленість щодо вшанування пам'яті української письменниці Ольги Кобилянської, з нагоди якої труп театру представить у Сучаві виставу «Земля». Актори, присутні на зустрічі, були вражені широкою видавничою діяльністю СУР й отримали газети, журнали та книжки українською мовою.

У неділю, 18 грудня, (велика аудиторія), українці з Сучавського повіту, біженці з України та вчителі української мови із захопленням переглянули виставу «Гуцульський рік» у постановці заслуженого артиста України Дмитра Чиборака. У заході взяли участь представники деяких інституцій Сучави, які мають дуже хорошу співпрацю із Сучавською філією СУР: Петру Кречун, заступник генерального інспектора, та Лучія Міхок, інспектор Сучавського Повітового Шкільного Інспекторату, от. Михайл Кобзюк, єпархіальний радник Архієпархії Сучави і Радівців, Анджела Робу, доцент Сучавського Університету ім. Штефана чел Маре, Адріана Клара Гапенчук, голова Сучавської Організації Угорського Демократичного Союзу Румунії, Петру Васіле Гафюк, голова

Асоціації Буковинського Інституту Клітновіч Гелу Георге, директор Технологічного Ліцею «Васіле Коча», Молдовіца.

На відкритті заходу пан голова Ілля Саучук заявив, що «після нещодавнього ві-

різні типи людей з автентичної сілської родини: господиня – деспотична та балаку-ча натура, яка панує над усіма в хаті, чоловік слухняний, який любить випити горівочку, син тихонький і дочка, закохана, що мріє вийти заміж. Свято Воскресіння Господнього, найважливіше весняне свято, принесло мир і примирення між людьми. Гуцули – люди особливі, тому й ритуал похорону в них був особливим. Біля померлого збиралися родичі, сусіди, жителі села і розповідали історії, жартували, грали специфічні ігри, щоб звеселити душу покійного. Завершується п'єса на оптимістичній ноті весільними звичаями, де знаходимо глибоко символічні елементи: плетений калач – добробут і щастя молодій родині; традиційний рушник – рівна і красива дорога для молоді сім'ї; плетений вінець нареченої – символ безкінечності, вічного щастя; пшениця та жито, що приносять достаток, благополуччя в оселю молодят.

Наприкінці вистави режисер українського театру Дмитро Чиборак зазначив, що «поки українські воїни на фронті борються з московською ордою, команда акторів веде бій на сцені, щоб показати всьому світу, що Україна існувала, існує і буде існувати! Ми несемо у світ багату українську культуру, красиву та милозвучну, солов'їну українську мову, зусиллями театральної трупи показуємо всім, що Україна переможе! Ми вдячні Вам за те, що Ви завітали на нашу виставу, дякуємо за теплий прийом і пережиті разом емоції. Дякуємо від імені української культури за запрошення взяти участь у заході до «Дня національних меншин», виїзд, який був можливий лише за погодженням Адміністрації Президента України».

У понеділок, 19 грудня, українська делегація відвідала Муніципальний Сучавський Театр «Матей Вішнєк», де відбулася зустріч із директором закладу Анджелою Зарожану. Після обговорень обидві сторони визнали, що корисно укласти угоду між обидвома театрами та Сучавською філією СУР, щоб взяти участь у певних заходах: Коломийський театр буде запрошений у травні на Міжнародний театральний фестиваль, який відбудеться в Сучаві, а театральна трупа з Сучави буде запрошена у вересні на Міжнародний театральний фестиваль у Коломию.

Українські гості подякували Раді СУР та голові СУР, депутату Миколі-Мирославу Петрецькому за запрошення взяти участь у святкуванні «Дня національних меншин», підкресливши, що тут вони знайшли «багато душевного тепла, але й тепла в прямому сенсі, як у нас давно не було».

зиту до Коломиї делегації Сучавської філії СУР, яка брала участь у виставі Коломийського Театру, виникла ідея організації вистави в нашому місті». Пан Ілля Саучук подякував керівництву СУР, яке позитивно відповіло на цю пропозицію, запропонувавши необхідну фінансову підтримку, та надіслав вітання пану депутату Миколі-Мирославу Петрецькому, який висловлює свою повну підтримку як українцям з Румунії, так і переселенцям з України.

Вистава розпочалася з приготування святвечірньої вечері з представленням звичаїв і традицій Святого вечора, яких неухильно дотримуються гуцули й сьогодні. Перед тим, як сісти до столу, господар і господиня кадили навколо хати, щоб відігнати нечисту силу, пильнуючи, щоб не порушити жодного давнього звичаю, щоб у Новому році був достаток і здоров'я. Підхід виконано в сатиричному тоні, який представляє

21 лютого – Міжнародний день рідної мови

Ти велична і проста.
Ти стара і вічно нова.
Ти могутня, рідна мово!
Мова – пісня колискова.
Мова – матері уста.

І. Багрянний

Кожного року 21 лютого увесь світ відзначає Міжнародний день рідної мови. Це свято досить молоде. Воно було запроваджено у листопаді 1999 року згідно тридцяті сесії Генеральної конференції ЮНЕСКО з метою захисту мовної й культурної багатоманітності. Історія свята, на жаль, має трагічний початок.

21 лютого 1952 року у Бангладеш (Східний Пакистан) пакистанська влада жорстоко придушила демонстрацію людей, які виражали свій протест проти урядової заборони на використання в країні своєї рідної – бенгальської, мови. Відтоді кожного року Бангладеш відзначає день полеглих за рідну мову. Саме за пропозицією цієї країни ЮНЕСКО проголосило 21 лютого Міжнародним днем рідної мови. А починаючи з 21 лютого 2000 року, цей день відзначаємо і ми, українці.

Мова – це історія народу, його світогляд, інтелектуальний та духовний результат кількатисячолітньої еволюції кожного етносу. Без своєї мови, своєї самобутньої культури немає народу.

Мова функціонує і розвивається тільки в людському суспільстві. Це найважливіший засіб спілкування людей і пізнання світу, передачі досвіду з покоління в покоління. Головні функції,

що виконує мова – комунікативна, мислеоформлююча, пізнавальна, емоційна, виражальна тощо.

Сьогодні у світі існує близько 6000 мов. На жаль, майже половина з них знаходяться під

загрозою зникнення. На думку фахівців, це трапляється в тому випадку, коли її перестають, з тої чи іншої причини, вживати та вивчати більше 30% носіїв мови.

За весь час свого існування українська мова теж зазнавала злетів і падіння. Сьогодні, згідно з Статтею 10 Конституції України «Державною мовою в Україні є українська мова. Держава забезпечує всебічний розвиток і функціонування української мови в усіх сферах суспільного життя на всій території України».

Наша мова є рідною майже для 50 мільйонів чоловік.

Українською мовою розмовляли наші діди та прадіди, а матері та бабусі співали колискові! Народ наш сміявся і плакав рідною мовою. Шануйте і любіть рідну мову, піклуйтеся про неї, захищайте, розкривайте для себе її велич і могутню силу. Збережіть її в усій чудовій красі для себе й наступних поколінь!

Як довго ждали ми своєї волі слова.

І ось воно співає, бринить.

Бринить, співає наша мова,

Чарує, тішить і п'янить.

Олександр Олесь

Відійшов у вічність видатний український поет і громадсько-політичний діяч Дмитро Павличко

Із глибоким сумом повідомляємо, що 29 січня перестало битися серце Дмитра Васильовича Павличка – славетного українського поета, перекладача, літературного критика, публіциста, шістдесятника, Героя України, кавалера ордена князя Ярослава Мудрого IV і V ступеня, ордена «За заслуги» III ступеня, ордена Свободи, лауреата Національної премії імені Тараса Шевченка.

У цей драматичний для України час, коли нашу рідну землю охопило полум'я розв'язаної росією війни, обірвалося життя великого сина України, потужного державного діяча, визначного світоча української культури Дмитра Павличка.

Його смерть – це непоправна втрата для всієї української нації, втрата, що назавжди залишає глибокий і незагойний рубець у душі кожного українця.

Осиротів Київ, осиротіла Україна, осиротіли всі ми...

Наш народ утратив видатну Людину, якій Господь подарував потужний поетичний

талант і дар слова, яке й по смерті Митця житиме вічно в кожному українському серці.

Дмитро Павличко назавжди увійшов в історію як великий письменник, автор багатьох визначних творів, і з-поміж них співаної мільйонами людей на всіх континентах пісні «Два кольори».

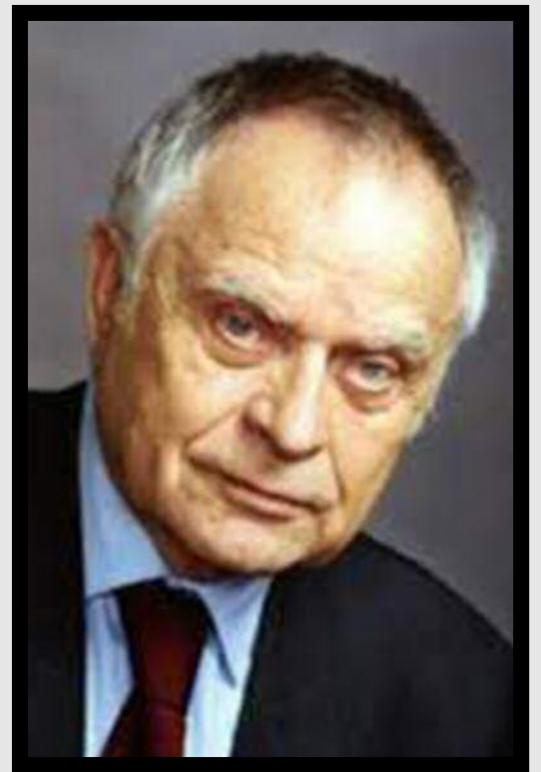
Дмитро Павличко назавжди увійшов в історію і як визначний державний діяч, один із засновників Народного руху України, народний депутат України першого скликання, один із авторів Декларації про державний суверенітет України.

Могутнє слово талановитого Поета і потужного Трибуна завжди стояло на захисті України – її народу, мови, історії, а нелегке і сповнене драматизму життя Дмитра Павличка стало для кожного з нас взірцем високого морального авторитету, мужності, витримки, благородства, наполегливості, незламності, шляхетності і любові.

Ця смерть – болюча втрата для кожного з нас, бо у засвіті пішла Людина, сповнена незгасного світла й потужної творчої енергії.

Дмитро Павличко залишив по собі величезний мистецький спадок, незборима сила якого употужнила духовні кордони нашої Батьківщини.

Сьогодні наша Матір-Україна запнута у чорну хустку жалоби за найдостойнішим зі своїх синів, а всі ми, український народ, схи-

ляємо чола в скорботній молитві за видатного нашого Вчителя і Митця.

Висловлюємо співчуття родині і друзям померлого.

Національна спілка письменників України
Всеукраїнське товариство «Просвіта»
імені Тараса Шевченка

Інститут літератури імені Т. Г. Шевченка
Національної Академії наук
Національний музей літератури
Конгрес української інтелігенції
Українська Всесвітня Координаційна Рада
Товариство зв'язків з українцями за межами України «Україна-Світ»

Міжнародний благодійний фонд національної пам'яті України.

Дімітрі НІКО

Для тих, хто не з України, але почали розуміти, де знаходиться ця незламна держава

Україна — це найбільша з країн, що повністю знаходиться в Європі. Українська мова є однією з найпоширеніших мов в світі (фахівці розрізняють близько 7000 мов) і за кількістю носіїв займає 26-те місце. Також вона є другою за поширеністю серед мов слов'янського походження.

• Також українська мова зайняла друге місце в світі за мелодійністю після італійської. Її визнали третьою найкрасивішою мовою у світі за такими критеріями, як фонетика, лексика, фразеологія і побудова речень після французької та перської мов на мовному конкурсі у Парижі.

• Україна посідає четверте місце у світі за кількістю громадян з вищою освітою. Населення України належить до найбільш освічених, а кількість людей з вищою освітою на душу населення — вища за середньоєвропейський рівень.

• Найстарішим навчальним закладом Східної Європи вважається Києво-Могилянська академія.

• Перший друкований буквар, виданий українським автором, мав назву «Наука до читання й розуміння слов'янського письма». Він вийшов у світ у Вільнюсі.

• Запорізька Січ — суспільно-політична та військово-адміністративна організація українського козацтва — по-праву вважається одним із перших демократичних утворень у світі.

• Найперша Конституція в світі створена Пилипом Орликом. 5 квітня 1710 р і мала назву «Конституція ПРАВ і СВОБОД війська Запорізького». У США Конституцію прийняли в 1787 р., у Франції та Польщі тільки в 1791 році.

• Армії УПА поставили абсолютний рекорд, утримуючись на фактично окупованій терито-

рії майже двадцять років. Технології та методи українських вояків вивчали навіть кубинські повстанці Фіделя Кастро.

• Найдовший музичний інструмент у світі — це українська трембіта. Її довжина може досягати чотирьох метрів, а її звуки чутні більш ніж за десять кілометрів.

	
Перша згадка про Україну — 1187 р	Перша згадка про росію — 1387 р
Києву 1539 років	Москві 875 років
Українська гривня з'явилася у 1130 р	Російський рубль з'явився у 1654 р
Українська мова почала формуватися у VI ст	Початок формування рос мови — XII ст

• Найдовша гіпсова печера у світі і друга за протяжністю (поступається лише Мамонтовій печері в США) — носить назву «Оптимістична» і знаходиться на Поділлі.

• На території України зосереджено 1/4 всіх запасів чорнозему на планеті.

• Найдавніша відома ученим мапа, а також найстародавніше поселення Homo Sapiens знайдені в Україні: у с. Межиріччя Рівненської області. Їм близько 14,5-15 тис. років. Мапу вибито на кістці мамонта.

• Територією України пролягав один з найбільших історичних транспортних шляхів — «шлях із варяг у греки» — система річкових шляхів і волоків між ними завдовжки 3 тис. км, що пов'язувала північні землі Давньої Русі з південними руськими землями та Балтійське море з Чорним. Протягом усієї давньої історії Україна-Русь виступала мостом між світами Східної Європи і Давнім Сходом, Європою античною, візантійською і латинською.

• 3 12 лавр світу 4 знаходяться в Україні. Три православні та одна греко-католицька.

• Україна займає місце в трійці світових лідерів з виробництва меду. Також є одночасно першою в світі з виробництва меду на душу населення.

• Найглибша у світі станція метро знаходиться у Києві.

• Найкоротша головна вулиця, але в той же час одна з найширших і мальовничих — вулиця Хрещатик у столиці України Києві.

• Одна з найвідоміших у світі різдвяних пісень — це «Щедрик», народна пісня, записана українським композитором Миколою Леонтовичем. Світ знає її як Carol of the Bells або Ring Christmas Bells. Зазвичай на Youtube різні виконання «Щедрика» набирають мільйони переглядів.

• Одна з найбільших пустель Європи знаходиться саме в Україні.

• Український «Південмаш» (м. Дніпро) виробляє найбільш екологічно чисті ракетні носії в світі.

• Третій найвідвідуваніший у світі Макдональдс — у Києві, біля залізничного вокзалу. Цей заклад незмінно потрапляє до п'ятірки найбільш жвавих Макдональдсів світу.

І це ще навіть не вершечок айсбергу.

Яська філія СУР віддала честь великому поету Міхаю Емінеску з днем його народження

Яська філія СУР віддала належне значення Дню національної культури, знаменному та емоційному святу, тісно пов'язаному з днем народження великого поета Міхаю Емінеску, як заслужену данину пам'яті емблематичним особистостям Румунії та культурним цінностям, які визначають нас.

Виходячи з культурно-історичної реальності, згідно з якою видатна особистість Міхаю Емінеску в літературі, публіцистиці та філософії вразила його сучасників і відзначила наступні покоління, українці з Яс організували момент літературної евокації національного поета поруч із письменником, поетом, есеїстом і перекладачем Степаном Ткачуком, який народився 13 січня 1936 року в селі Даніла — Дарманешть, повіт Сучава.

В акції взяли участь голова СУР — Сучава Саучук Ілля, представники Ради повіту Яси, доцент Моше Гропер, викладачі університету «Александру Іоан Куза», викладачі коледжу мистецтв «Октав Банчіла», діячі культури з музею «Міхай Емінеску» та музею румунської літератури, представники Дому армії, резервні та діючі офіцери прикордонної поліції, письменники з Яс, члени та симпатички СУР, представники українських біженців.

Музично-літературну частину дійства підтримав вокальний гурт «Голоси Негостини», солістка проф. Отілія Захарова зі своєю неодмінною гітарою, а доповнювали атмосферу декламації віршів українською та румунською мовами запрошені літератори, деякі мають українське походження. Оксана Пастерюк Малахова відчула момент додаткової чутливості, продекламувавши власний вірш «Дорога» українською мовою.

Голова Яської філії СУР Віктор Григорчук представив інформації з біографії та творчості поетів Міхаю Емінеску і Степана Ткачука. З короткими промовами виступили голова СУР — Сучава Саучук Ілля та радник мера Яс Моше Гропер.

23-й національний етап «Конкурсу декламування української поезії»

Марамороська філія Союзу українців Румунії організувала 11 лютого 23-й національний етап «Конкурсу декламування української поезії», який відбувся в місті Сігету Мармацієй. З безмежним хвилюванням 62 присутні учні, які посіли перші місця на повітовому етапі «Конкурсу декламування української поезії», дуже виразно прочитали підготовлені вірші, а учні III – XII класів мали також прочитати новий текст.

Ще одним дуже важливим елементом, на якому також був поставлений наголос у цьому конкурсі, був національний одяг, який дуже гарно представили школярі, кожен з гордістю одягнений у костюм чи вишиванку, характерні для місцевості, з якої вони походять.

Депутат Микола Петрецький разом із головою Марамуреської філії СУР Мирославом Петрецьким відкрили захід під оплески присутніх, подякувавши як учням, так і вчителям, які супроводжують їх у цій прекрасній подорожі навчання, за інтерес, який вони проявляють до української мови. До учасників з вітальними словами також звернулися директорка школи у с. Вишавська Долина Марія Папарига, директор Педагогічного ліцею імені Тараса Шевченка Василь Куреляк, члени журі, до складу якого увійшли: голова місцевої організації СУР в Лузі над Тисою та секретар Марамуреської філії Анна Самбор, генеральна шкільна інспекторка Галина Миколайчук, директорка школи в с. Вишня Рівна Лоредана Лушкан, голова Бухарестської філії Союзу українців Румунії Михайло Трайста, представниця Сучавської філії СУР Христана Кідеша, перший заступник голови Союзу українців Румунії Василь Пасенчук і вчитель Василь Білан з Тіміського повіту.

Після завершення першого етапу конкурсу – декламації та читання нового тексту – учні мали двогодинну перерву, під час якої профільна комісія підготувалася до нагородження.

Перед врученням призів члени комісії привітали всіх школярів, заохочуючи і закликаючи їх якомога більше читати, краще вчитися, самовдосконалюватися.

За підсумками підрахунку підсумкових балів було присуджено 13 перших премій, 13 других премій, 12 третіх премій, 8 відзнак і 14 призів за участь.

З нетерпінням чекаємо наступного етапу «Конкурсу декламування української поезії» та бажаємо успіхів усім учням, які цінують автентичну українську поезію.

ОФІС ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Для мене завжди честь представляти Україну, і я пишаюся нашим прекрасним і міцним народом – звернення Президента Володимира Зеленського

Бажаю здоров'я, шановні українці!

Завершується вже п'ятий день цього тижня. У чомусь дуже складного тижня, точно – дуже змістовного. Хочу підкреслити кілька речей за підсумками цього тижня.

Сьогодні провів чергове засідання Ставки. Це було насичене засідання.

Детально розглянули ситуацію на передовій, зокрема на Донеччині – Бахмутський та інші найгарячіші напрямки. Важкі напрямки.

Розглянули на Ставці ситуацію з постачанням зброї, загальну ситуацію із захистом держави.

Уже готуємося до нового «Рамштайну» – зокрема й про це говорили. Про нові опції в обороні, які маємо відкрити для України разом із партнерами.

Друге, що важливо за цей тиждень, – наш дипломатичний марафон.

Лондон, Париж, Брюссель – усюди я говорив цими днями про те, як посилити наших воїнів. Є дуже важливі домовленості, і ми отримали хороші сигнали.

Це стосується як далекобійних ракет і танків, так і наступного рівня нашої співпраці – бойової авіації. Але над цим треба нам ще попрацювати.

Я був дуже радий почути й побачити, що наші хлопці в Британії швидко навчаються керувати «Челенджерерами».

Я був дуже радий переконатися, наскільки британці прагнуть, щоб ми перемогли. Все це надихає.

Я вдячний пану Прем'єр-міністру, парламенту Британії й усім британцям. І, звичайно, Його Величності Королю.

Фундаментальна зустріч відбулась у Франції з Президентом Макроном і канцлером Шольцом. Ми втріох провели переговори – і це правильна розмова.

Розкривати її деталі неправильно, але можна сказати, що ми почули один одного. Франція – Україну, Німеччина – Україну. Партнери почули нашу позицію, наші аргументи.

Буде більше підтримки.

І я дякую за це пану Президенту й усім французам, пану канцлеру й усім німцям.

Відчувається це розуміння, що захист України – це захист інтересів і наших партнерів.

Брюссель. Засідання Європейської ради та наш спеціальний формат переговорів після засідання. Переговорів із лідерами ЄС не лише в межах Євроради, а й у межах спеціальних зустрічей, які відбулися після саміту. Загалом я зустрівся з усіма лідерами Євросоюзу.

А тепер наше спільне завдання – взяти все те, про що ми говорили та домовлялися, і трансформувати в конкретне постачання, у конкретні документи, у конкретні нові лінії співпраці.

Третє – Європейський парламент.

Це було не просто моє звернення як Президента України, це був символічний момент. Певний ціннісний підсумок шляху, який ми пройшли у відносинах із Євросоюзом. І початок нового етапу. Коли Україна у Європейському парламенті, у Європейській раді та інших інституціях Євросоюзу вже не гість чи партнер з-поза меж ЄС. Коли Україна стає повноправною частиною Євросоюзу.

Цього тижня я сказав багато слів вдячності нашим союзникам і партнерам – усім, хто нам допомагає. А зараз я хочу сказати слова вдячності вам, українці.

Для мене завжди честь представляти Україну, і я пишаюся нашим прекрасним і міцним народом.

Ви чули й бачили, як вітають Україну. Це те, що зробили ми всі разом. Це те, як вітають вас.

Я пишаюся українською сміливістю. Я пишаюся українською незламністю. Я пишаюся українською результативністю.

Я пишаюся вами всіма, хто воює й працює заради нашої держави! Хто підтримує фронт і державу. Дякую всім вам!

Звичайно, окремо хочу сьогодні відзначити наших льотчиків, усіх наших бійців Повітряних сил, кожного й кожену, хто захищає українське небо.

Поки що, на жаль, ми не можемо збивати всі російські ракети. Але всі ті десятки ракет, які збиваємо щоразу під час масованих нальотів, – це щоразу сотні врятованих життів і це врятована інфраструктура. Те, що дає життя народу.

Я дякую вам, Повітряні сили! І ми зробимо все, щоб у вас були сучасні та ефективні крила!

Історичні результати для України завжди ближче, ніж може здаватися.

Слава нашим воїнам!

Слава нашому прекрасному народу!

Слава всім у світі, хто рішучий боротися за свободу разом із нами!

Слава Україні!

ПРО БАГАТОРІЧНУ ДІЯЛЬНІСТЬ СОЮЗУ УКРАЇНЦІВ РУМУНІЇ ТА КАРПАТСЬКОГО БІОСФЕРНОГО ЗАПОВІДНИКА В РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКО-РУМУНСЬКОЇ СПІВПРАЦІ НА МАРАМОРОЩИНІ

Степан БУЧУТА, Федір ГАМОР

(Закінчення. Поч. у минулому числі)

У цьому контексті важливим є той факт, що ще у грудні 2014 року заступник міністра інфраструктури України В. Корнієнко з цього приводу повідомив Закарпатську обласну державну адміністрацію про те, що вирішення проблем відновлення залізничного сполучення між Україною та Румунією на Мараморощині знаходить в Мініфраструктури та Укрзалізниці порозуміння. Більше того, урядовець наголошував, що «запровадження руху міжрегіональних поїздів через станцію Рахів до Румунії, Угорщини, Чехії, створило б умови для розвитку міждержавних стосунків, збільшення потоку туристів в обох напрямках, економічного та соціального розвитку прилеглих регіонів», і, що цим міністерством зараз «здійснюється актуалізація регіональної карти Транскарпатської транспортної мережі та опрацьовується питання залучення фінансування для реалізації цього проекту».

І ось, нарешті, після багаторічних зусиль громадськості та місцевих органів влади, Укрзалізниця протягом двох місяців, в умовах воєнного стану провела величезну роботу з реставрації будівля залізничної станції Берлібаш; ремонтні роботи на транскордонній залізничній колії 187 конструкції близько 20 кілометрів залізничної колії на дистанції Рахів – Державний українсько-румунський кордон, і 26 серпня 2022 року до зупинки села Ділове, що у географічному центрі Європи, прибув перший історичний рейс потяга Коломия-Рахів-Ділове. А 8 листопада 2022 року Укрзалізниця здійснила перший пробний заїзд комфортабельного регіонального потягу «Марамороський експрес», на відновленій ділянці Рахів-Ділове-Валя-Вішеулуй (Румунія). Від

станції Валя-Вішеулуй пасажери зможуть зробити персадки на потяги, які щодня курсують до станцій Сігету-Мармаціей, Клуж та Бухарест. А на початку 2023 року, після завершення ремонтних робіт на румунській частині залізниці, відкриється рух потягів за маршрутом Івано-Франківськ-Ужгород. У подальшому з'являються можливості і для курсування потягів, не тільки до Румунії та Ужгорода, але й «історичних» потягів, які в дорадянські часи курсували до Будапешта та Праги. Крім того, введення в експлуатацію цієї частини залізни-

ці дозволить розвантажити вже діючі пункти пропуску та наростити кількість перевезень, у тому числі вантажних, на західних кордонах України. А дільниці Рахів-Берлібаш – Держкордон та Тересва – Держкордон мають потенціал стати третім та четвертим стилями на найбільш завантаженому зараз напрямку на кордоні з Румунією. Як стверджують в Укрзалізниці, їх відкриття дозволить відправляти 3,5 млн тонн вантажів на рік до румунського порту Констанца. А місто Рахів стане ще одним транскордонним транспортним хабом на заході України. Союз українців Румунії та Карпатський біосферний заповідник були серед ініціаторів та брали участь у розробці й реалізації, у рамках Програми сусідства

Європейського Союзу «Румунія-Україна», серії спільних українсько-румунських проєктів. Зокрема, в рамках проєкту «Покращення протипаводкового захисту та екологічне оздоровлення навколишнього середовища на українсько-румунській прикордонній ділянці р. Тиса» Карпатський біосферний заповідник у 2010 р. видав книгу «Екологічна ситуація у басейні Верхньої Тиси на ділянці українсько-румунського кордону та шляхи її стабілізації». За ініціативою Федора Гамора реалізовано в румунській комуні Бистрий та українському місті Рахів проєкт Євросоюзу «Сприяння культурі гуцульського етносу в румунсько-українському прикордонному регіоні». А загалом, ці та багато інших 20-річних напрацювань Союзу українців Румунії та Карпатського біосферного заповідника, є важливими для відновлення та активізації традиційних культурних та торгово-економічних відносин між українськими населеними пунктами в Україні та Румунії, по обидва боки Тиси на Мараморощині. Ця робота особливо актуальна і в контексті Договору про Асоціацію України із Європейським Союзом, який в числі перших ратифікували Україна та Румунія, у главі 27 якого визначається необхідність сприяння взаєморозумінню та двосторонньому співробітництву у сфері регіональної політики щодо методів формування та реалізації регіональних політик, зокрема багаторівневого управління та партнерства, з особливим наголосом на розвитку відсталих територій. При цьому передбачається створення каналів зв'язку та активізація обміну інформацією між національними, регіональними та місцевими органами влади, соціально-економічними утвореннями та представниками громадянського суспільства.

Із журналу «ЗЕЛЕНІ КАРПАТИ» 1-4/2022

Україна, (стор 184-187)

«Бог є світло і Воскресіння»

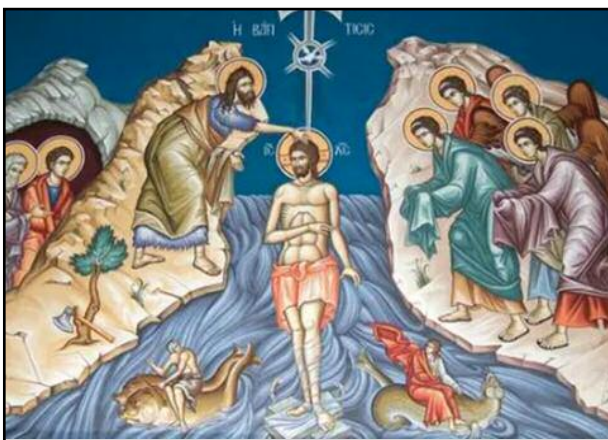
Традиції святкування Водохреща

Богоявлення – це одне з найголовніших свят у християнстві. День святкування – це 19 січня, а напередодні віруючі відзначають Водохресний Святвечір (другий святий вечір). Це третє і останнє свято різдвяного циклу.

Нам відомо, що Іван Хреститель охрестив народ в Йордані. Ісус в 30 років, будучи безгрішним, перший прийняв хрещення у річці Йордан. Тому це свято у народі називають Йорданом. Хрещення Ісуса Христа Іваном Хрестителем на річці Йордан – одна з важливих подій в житті Сина Божого поряд із Преображенням, Воскресінням і Вознесінням.

Велике освячення води завершується зануренням у воду срібного хреста. У Біблії описано, що під час хрещення на Христа дійшов з небес Святий Дух, який мав вигляд голуба. А тоді пролунав Божий голос. Тому в народі це свято називають Богоявленням.

Хрещення, або Йордан це народне релігійне свято, яке завершує свята, 12-денної колядки між Різдвом та Водохрещем. Із цим святом пов'язують хрещення Христа. Йорданську воду зберігають і бережуть для хвороб. Існує звичай, як на Різдво, щоб вся родина збиралася

ки між Різдвом та Водохрещем. Із цим святом пов'язують хрещення Христа. Йорданську воду зберігають і бережуть для хвороб. Існує звичай, як на Різдво, щоб вся родина збиралася

за столом, де на вечерю готують пісні страви.

Відзначати Хрещення Господнє почали дуже давно – ще за життя апостолів. Зранку люди на Водохреща йдуть до церкви на Святу Літургію, потім приносять додому освячену воду та окроплюють будинки. Також це свято уособлює, що Бог явився через Святу Трійцю, коли священники освячують домівки вірних.

Вода на Водохреща символізує початок життя і очищення. Хрещена вода завжди вважалася святиною, що лікує духовні та тілесні недуги. Цю освячену воду можна зберігати весь рік.

Сенс цього свята полягає в тому, що християни готові піти за Ісусом, приймають хрещення та християнську віру. Йордан – це християнський звичай, який зайняв одне з найважливіших місць традиційних свят нашого народу. Хрещення – це символ того, як ми омиваємо, очищаємо тіло, як очищається від гріхів душа людини.

Свято Богоявлення християни називають днем просвітлення, оскільки, за християнськими догмами, «Бог є світло і Воскресіння».

Микола ДУТКА

МІЖНАРОДНИЙ ФЕСТИВАЛЬ УКРАЇНСЬКИХ КОЛЯДОК У ТІМІШОАРІ

Напередодні різдвяних свят Тіміська філія Союзу українців Румунії провела 18 грудня у Будинку культури українців «Міжнародний фестиваль українських колядок». Взяли участь понад 20 колективів колядників із сіл Тіміського повіту, де компактно проживають етнічні українці, з Марамуреського, Тульчанського, Арадського та Караш-Северінського повітів, а також гості з України та Сербії. Вперше, поряд з етнічними українцями з Румунії, свято зібрало й українських дітей вимушених переселенців разом із їхніми батьками. На фестивалі виступила й відома українська співачка Ірина Штець.

Шкільний інспектор з української мови Шкільного інспекторату Тіміського повіту Марія Кондрей Сзабо, яка була і ведучою фестивалю, подає деталі про цю культурну подію, організовану Тіміською філією СУР наприкінці 2022 року: «Міжнародний фестиваль українських колядок, що відбувся 18 грудня у Тімішоарі зібрав групи українських колядників різного віку здалеку та зблизька. Цього року Різдво нетипове, тому що радість цієї великої події затьмарена війною Російської федерації проти України. Але ентузіазм був великий, тому що ми прийняли понад 20 груп колядників з Чернівців, з Сербії, з Мараморощини, з Тульчі, з Араду, з Караш-Северіну та з Тіміського повіту. На заході були присутні й поважні гості, голова Союзу українців Румунії, депутат у Парламенті Румунії Микола-Мирослав Петрецький, голова Союзу сербів Румунії, депутат Огнян Крістіч, голова українців Сербії Филип Проник, представник Європейського конгресу українців Мирослав Гочак, шкільні інспектори, директори, вчителі, священники, численні етнічні українці Румунії, а також українські переселенці. Панувала атмосфера свята. Можна було милуватися колядниками, одягненими у гарних народних костюмах. Кришталеві голоси лунали нашою рідною українською мовою. Українські традиції та звичаї зберігаються та передаються молодому поколінню. Підтвердженням цього була наявність дуже великої кількості дітей. Цього року перші колядники, які відкрили фестиваль була група українських біженців. Ми бачили сльози на їхніх очах, але також радість, що вони належать до нової сім'ї українців, тут, в Тімішоарі. Ці моменти унікальні, тому що вони об'єднують нас та змушують нас не забувати про свою ідентичність. Цей аспект життєво важливий для збереження наших цінностей. Захід завершився побажанням миру в Україні, щоб війна зупинилася.»

Анна Заблоцька з Чернігівської області, яка живе тепер у місті Тімішоара, також взяла участь у Міжнародному фестивалі українських колядок. Вона поділилася своїми враженнями: «У Румунію, а саме у Тімішоару, я з доньками, племінницею та мамою, приїхали ще в березні. Зустріли нас тут дуже тепло, адже румуни надзвичайно добрі та чемні люди. Наше горе вони переживають як своє, за що щиро дякую від всього серця. У Тімішоарі я працюю вихователкою у дитячому клубі «Фаворит». Цей клуб абсолютно безкоштовний для українських дітей. Напередодні Різдва мене з дітьми з клубу запросили на Між-

народний фестиваль українських колядок, що відбувся у Тімішоарі, за сприяння Союзу українців Румунії. Ми з дітками підготували дві українські колядки та віршики. Нашим художнім керівником та наставником є пані Міхаела Бумбук. Виступ відбувся гарно, а всі діточки отримали смачні подарунки. Сама атмосфера свята була настільки автентичною, настільки українською, що я забула, що знаходжуся в Румунії. Колективи та співаки викладались на всі сто відсотків, щоб передати глибину, емоції та красу українських колядок. Я була вражена таким етнічним дійством».

Голова Тіміської сурівської філії Юрій Глеба розповідає про ціль проведення цього фестивалю: «Метою є збереження та популяризація українських колядок, народних традицій, звичаїв та обрядів, народного одягу, яких треба передавати нашим дітям та онукам. Я дуже радий, що і цього року було понад 250 колядників, прибули колядники з Чернівців,

Києва, з Сербії, так само з Румунії, з повітів Арад, Караш-Северін, Тульча та Марамуреш, а також з майже всіх сіл повіту Тіміш, де компактно проживають українці. Вони показали свої звичаї і традиції, а це було прекрасно. Захід був фінансований Союзом українців Румунії».

Слід уточнити, що перші українці прибули до Банату, в тому числі до Тіміського повіту, ще на початку 20 століття зі Закарпаття та Галичини, зокрема з районів Хуст, Мукачєво та Міжгір'я. Друга і третя хвиля українського населення, яке прибуло до банатського регіону відбулась після Першої та, відповідно, Другої світових війн. Йде мова про біженців, які врятувалися від радянської влади. Четверта хвиля еміграції мала місце після 1960 років, зокрема під час комуністичного режиму, коли до Банату приїхали українці з Буковини та Мараморощини. Можна стверджувати, що тепер настала п'ята хвиля міграції, а саме переселенців з України, які втекли від війни та знайшли прихисток у Румунії, в тому числі у Банаті. Голова Тіміської філії СУР Юрій Глеба подає деталі про діяльність українців Тіміського повіту: «Я дуже гордий, що я українець, я голова Тіміської філії СУР, тут, де живуть офіційно понад 6.000 українців. У всьому повіті діють 26 місцевих організацій

СУР. Діти етнічних українців вивчають рідну українську мову у 12 школах, у садочках та в українському відділі ліцею імені Юлії Гашдеу в Лугожі. Так само наші українці ходять до церкви. У повіті Тіміш діють 10 українських церков, один монастир у селі Чірешу та Український протопопіат у місті Лугож. У Тімішоарі на території 3000 квадратних метрів працює Українська православна церква, яку ми два роки тому посвятили, садочок та Будинок культури українців. Через повіт Тіміш пройшли понад 10 тисяч громадян України. Ми їм допомогли харчами, притулком тощо. Багато з них поїхали до інших країн, де вони мали родичів, але у нашому повіті залишилося понад 1.700 українців і майже 350 дітей з України. Вони ходять до школи, 72 з них записані у румунських школах, де вивчають румунську мову. Їхнім родичам ми допомогли знайти квартири та роботу. Вони відвідують Тіміську філію СУР. Група переселенців діти

та мами з Києва, майже 40 осіб, виступили також на сцені нашого фестивалю. Вони прекрасно співали. Вони дякують нам, що ми щодня їм допомагаємо. Але допомагають українцям з України не лише українці Тімішу, але й українці зі всієї Румунії».

Діяльність Тіміської філії СУР щороку збагачується, а планів на майбутнє дуже багато, – стверджує Юрій Глеба: «У селі Штюка, де компактно проживають українці, це найбільше село, маємо намір будувати приміщення для українців. Мерія вже виділила нам 700 квадратних метрів і наступного року, коли будуть оформлені всі документи та проекти, ми почнемо будувати приміщення для місцевої організації СУР. Так само у Бетхаусен, мерія виділила 1000 квадратних метрів де будемо будувати приміщення для СУР, а також у місцевості Реметя мала. У цих місцевостях є багато членів СУР працюють артистичні колективи, які виступають на всіх наших культурних заходах. Тому що незабаром настане Новий рік, я хочу побажати всім українцям, які слухають цю радіопередачу, щастя, здоров'я, миру та любов у кожній сім'ї та Многая літ прожити!».

«Покращений доступ до шкіл у транскордонних сільських місцевостях Йорданешть та Балківці»

Проєкт «Покращений доступ до шкіл у транскордонній сільській місцевості Йорданешть та Балківці» фінансується Спільною операційною програмою Румунія-Україна 2014-2020 з метою оснащення цих шкіл сучасними меблями та обладнанням.

10 лютого 2023 року відбувся обмін досвідом у партнерстві зі школою в Україні, в якому взяли участь Ілля Саучук – голова філії СУР Сучава та шкільний інспектор української меншини – Шкільний інспекторат Сучава, Міхаела Пітрінжел – директор Балківської середньої школи, Родіка Шойман, Рамона Фрасенюк, Аліна Козарюк та Петро Шойман – педагогічний колектив Балківської середньої школи. Під час візиту він відвідав два дидактичні заходи, проведені за підтримки Ольги Опаєць у 2-му класі – українська мова та Шапке Олтіца в 1-му класі – румунська мова та спільне заняття зі шкільним психологом Тошчук Альоною.

Директор Йорданештської школи Іонец Васіле та заступник директора Марина Шапка презентували делегації із Сучави кабінети української мови та літератури, румунської мови та літератури, спортивні зали, дитячий садок, їдальню школи та кімнати, облаштовані під музей. Завдяки цьому проєкту школа Йорданешть була обладнана панелями Classroom/Office Solution з мобільною мото-

ризованою підставкою для телевізора. На завершення було наголошено на важливості транскордонних проєктів з європейським фінансуванням для забезпечення освітніх підрозділів.

Наприкінці зустрічі Ілля Саучук оголосив про запуск Програми Interreg NEXT з бюджетом 54 мільйонів євро для повітів Сату-Маре, Марамуреш, Сучава, Ботошані, Тулча та Закарпатської, Івано-Франківської областей, Чернівці та Одеса в Україні, який відбудеться з 14 лютого 2023 року в Бухаресті.

Користь Посту для християн

Різдвяні свята ми гарно відсвяткували, та вже наближаємось до благодатного періоду Великого Посту, періоду в котрому всі християни запрошені приносити офранду, жертву Богові, як колись євреї приносили Йому у жертву тварини. Піст є стриманість від м'ясного та молочних страв, і стриманість від гріхів та від злих вчинків.

Тому що ми сьогодні чекаємо користі від кожного нашого діла у нашому земському житті, я хочу коротенько говорити про користь, яку приносить піст у житті християнина?

1. Через піст, людина стримується від пристрастей та великих гріхів. Гріхи нищать здоров'я та життя кожної людини, а стриманість, продовжує його життя.

2. Хто себе стримує від гріхів, помножує чесноту. У період посту християни побільшують молитву, добрі діла, терпеливість тощо.

3. Душа людини потребує кормитися і напоїтися, але вона не кормиться їдою так, як тіло,

а кормиться постом. Піст кормить наші душі, які прагнуть до Бога. Коли тіло голодує і слабне, душа піднімається до неба і кормиться.

4. Піст не допомагає лише душі, а є і ліком для тіла. Всі лікарі нагадують нам, що люди

не потрібно постійно споживати м'ясні страви, але дуже здорово для тіла людини це піст.

5. Постом визволяємось від ворожої диявольської сили: «А цей рід виганяється тільки молитвою та постом» (Мт.17,21). Найбільшим ворогом людини є диявол, а він не відходить від дому і від людини, якщо вона не постить. Можливо, що мала кількість християн, які постять та велике число тих, які не бажають тримати піст, призводить до помноження гріхів у світі.

6. Піст тримаємо, щоб спасти власні душі. Це є велика користь посту, бо так ми можемо спасатися, здобувши Боже Царство.

Згідно з православним церковним календарем є кілька постів, і деякі з них досить тривалі. І в цілому пісні дні займають біля 200 днів. Якщо людина сповняє і тримається посту, то вона буде мати і здоров'я тілесне, але і душевну користь тут, на землі, та у вічному житті!

Отець Іван ЮРЧА

Про великі і малі зимові свята, обряди і звичаї в Клузж-Напоці

Зима є цікавою і веселою порою, що приносить із собою цілу низку неповторних за красою та значенням знакових свят, яких з нетерпінням чекають не тільки діти чи молодь, віруючі чи шанувальники традиційного. Про великі і малі зимові свята, про пов'язані з ними обряди і звичаї, про їхні витoki та значення за звичай йшла мова на січневих зустрічах української громади в Клузж-Напоці. Цього року захід «Українські зимові свята за старим стилем: Різдво, Новий Рік та Водохреща» мав місце 14 січня і пройшов в приміщенні місцевого осередку Союзу українців Румунії. Ця організація та її керівництво, в тому числі і Клузька філія, приділяють постійну увагу збереженню традиційної ритуальності серед української меншини в Румунії, турбуються про поглиблення знань про нашу рідну звичаєвість та розповсюджують інформацію про важливі моменти наших святкування всім зацікавленим.

Цього року серед присутніх налічувалась значна кількість українців, які через військові дії агресивної сусідньої держави були змушені шукати притулку в Румунії. Цей факт вплинув на менш академічний формат події в порівнянні з минулими роками, на його відкритість та, як би сказала, сімейний характер. Вступне слово про тематику цієї зустрічі голова місцевої філії пан І.Гербіл завершив чудовим привітанням: «Бажаю вам в першу чергу міцного здоров'я, бо це найголовніше, бажаю вам злагоди, бажаю вам щастя і бажаю мирного неба над Україною та щоб закінчилася війна і почалася відбудова України. А ми чим зможемо, будемо допомагати. І я маю на увазі Союз українців Румунії, нашу державу і уряд Румунії». Розмова на зустрічі розпочалася зі звичаїв та обрядів пов'язаних із святкуванням Нового року за старим стилем, яке відбувається саме з 13 на 14 січня. Свою розповідь про відомі традиції цього дня пані Н.Грищенко завершила відомим та багатоваріантним в Україні віршиком-привітанням при засіванні:

*«Сію, вію, посіваю
З Новим Роком вас вітаю!
Щастя, радості бажаю!
Сійся, родися жито й пше-
ниця.*

*Льон – по коліна,
Щоб у вас, хороших,
Голова ніколи не боліла...»*

Напевно не секрет, що саме зимові календарні свята українців супроводжуються обрядовими піснями (колядками, щедрівками), побажаннями, частуваннями, театральними іграми та розвагами. У всіх цих дійствах не обійтися без пісні. Українці ж в загальному не просто люблять співати, а це є нашою

потребою. Можливо, через це в нас є пісні для практично будь-якого випадку і для будь-якого настрою: і для свят, і для похо-

рон, і про любов, і про зраду, і коли радість, і коли туга чи печаль. Тому не дивно, що вже після перших згадок про зимові традиційні пісні – колядки і щедрівки – зазвучали «Ой сивая та і зозуленька», «Нова радість стала», «Добрий вечір тобі». Молодь з Мараморощини приєдналася до стихійного концерту і виконала, як і годиться в цей період, традиційні колядки із сіл Поляни та Вишавська долина, що розташовані близько державного кордону з Україною. Особлива сердечність та тужливий настрій, притаманний колядкам українців Румунії, а також майстерний спів хору Клузької філії СУР викликали в присутніх зацікавлення місцевими зимовими традиціями. Після порівняльної дискусії про відомі українські обряди і звичаї в Румунії та в Україні, знову залунали щедрівки – співані побажання щастя та достатку в новому році господарю та всій його родині. А далі звучали відомі колядки та щедрівки: «Щедрик, щедрик, щедрівочка», «Спи, Ісусе, спи», «Во Вифлемі нині новина» та інші, які виконувалися коли окремими групами, а коли всіма разом.

Почуття невимушеного родинного свята допомогли кожному з присутніх висловитися, виступити або просто прийняти участь в дискусіях чи у виконанні обрядових пісень. Непомітно від зимових традиційних співів учасники перейшли до проникливих і мелодійних народних пісень та до козацьких – сумних і бадьорих. Прозвучали і такі перли української екстради, як «Гуцулка Ксеня», «Стожари», «Червона рута». Не обійшлося і без вже обов'язкової на зустрічах українців «Ой у лузі червона калина». Без перебільшення ця зустріч була якнайспівучішою в Клузжі за останні декілька років. Пісенна терапія не тільки знімає напруження і стрес, лікує душевні рани, що так важливо не тільки для українців і не тільки в ці напружені військові часи. Спільне виконання улюблених і відомих всім українських пісень позитивно вплинуло на самопочуття всіх присутніх, їхній емоційний стан, віру в себе та впевненість в неминучу і близьку перемогу над ворогом. Ці елементи разом з цікавою тематичною інформацією та можливістю невимушено обговорити теми, проблеми українського життя і не тільки, які залишаються невід'ємною складовою заходів у Клузж-Напоці, стали головними характеристиками по-приятельськи теплої і задушевної події, яка відкрила низку подібних за будовою і значенням зустрічей, запланованих на цей рік.

Ольга СЕНИШИН

РІЗДВ'ЯНІ СВЯТА ЗА СТАРИМ СТИЛЕМ В М. ЛУГОЖІ

Різдво Христове одне з найбільших релігійних свят, – день народження Сина Божого Ісуса Христа, таке свято, подія, яка відбувається у світі більш як 2000 р., об'єднуючи всіх християн планети, кожен приготувавшись приймати в серцях і хатах великого гостя Ісуса Христа.

Всі свята зимові, які сліднують після Рождества Христового, приносять велику радість всім, спасіння, благодать, а до того, подарунки для маленьких діточок, дорослих і для старших людей. Віруючі українці м. Лугож відправили всі свята за старим стилем за порядком, починаючи від Рождества Христового, а 14 січня Новий Рік, опісля Водохрещу і Господнє Богоявлення. Всі свята українська громада відсвяткувала в православної церкві Св. Князя Володимира, разом із священником отцем Віргілієм Бротнеєм та іншими запрошеними отцями пенсіонерами і з румунських парафій.

Знаємо, що старі колядки зберігаються від покоління до покоління, кожна колядка маючи свою мелодію, а репертуар українських колядок дуже гарний, відмінний. Відколи була збудована українська церква, з самого початку вона відправляла всі звичаї. Перший день на Різдво після Св. Літургії і другий день так само група колядників чоловіків і жінок заходили до кожної української хати з дзвінком заколядувати; не можу забути той ентузіазм, радість, те захоплення, яке переживали і колядники, і господарі. Хто має можливість, хто хоче, тепер дарують для церкви за колядку – важливий звичай, тим більше, що віруючі підтримують церкву.

«Коляди колядувати. Рождество Христове вітати».

Після вінчування господарі відплачували і частували колядників. Може, колись хтось відновить знову такі гарні обряди.

Всі літургії Божі відправились в церкві, а священник отець Бротней В. зробив для віруючих дуже гарний сюрприз: запросив і інших отців румунів, котрі були вільні. І першого дня на Різдво, і на Новий Рік запросив у волтар п. отця-пенсіонера Штефана Федука, всім знайомого в нашому банатському краї; але про п. отця напишу іншого разу.

Після Богослужіння Святої Літургії прийшов момент послухати проповіді, зв'язаної з Рождеством Христовим від початку до кінця. Хочу підкреслити, що під час проповіді відбулися чудові моменти, в церкві не було видно, чути ніякого руху, мабуть, були відсутні з церкви віруючі, тишина, яку не можна описати, всі направили очі на отця, на вимовлені його слова.

Правда, п. отець Штефан має велику прихильність, велику здібність і Божу ласку проповідувати, його сильний, звучний голос проходить крізь стіни.

Після закінчення Св. Літургії п. отець-парох церкви Бротней В. щиро подякував священникам, гостям, віруючим, вітаючи і бажаючи всім здоров'я, радості, веселих і щасливих свят.

Нехай зимові свята принесуть нам усім спокій, надію, порозуміння і єдність, яка найголовніша для української громади.

Анна БЕРЕГІЙ

Мандрівка творчими стежками дитячого письменника Миколи БЛИЗНЮКА

(Закінчення. Поч. у попередньому числі)

Аделя Григорук є редакторкою шести дитячих книжок М.Близнюка і авторкою ґрунтовних передмов до них. Про життя і творчість поета написала книгу «Микола Близнюк. Нарис творчості» (2005).

Василь Шкурган — колега по перу, у вступній статті до книги Миколи Близнюка «Квіти надії» дає характеристику його творчості:

«...Творчість Миколи Близнюка — достойний внесок у художній літопис незалежної України, органічна складова літературного процесу, одне з тих мистецьких явищ, які дають уявлення про креативний потенціал національного духовного життя». Цих декілька слів мають вагу золота, бо «висіяні» із 137-ми сторінок щедрого на професійно-похвальні слова аналізу його поетичного доробку, який належать письменниці, літературознавцю й критику Аделі Григорук з Косівського Прикарпаття, авторці книги «Микола Близнюк. Нарис творчості» (Косів, «Писаний камінь», 2005).

Зі щирими словами звернулися до ювіляра Василь Глібчук — журналіст, поет Ігор Маковічук, Надія Пасічняк, Катерина Сусак — заслужений працівник освіти України, членкиня Національної Співки МНМ України, членкиня НТШ, Микола Близнюк — доктор педагогічних наук, професор Полтавського національного педагогічного університету ім. В.Г. Короленка, член Співки дизайнерів України, член Наукового товариства ім. Т.Г. Шевченка, Марія Тріщук — вчителька-філологиня Старокутського ліцею, Любов Чупринчук — викладачка Кутської школи мистецтв, композиторка, Марія Порох — членкиня Клубу інтелігенції.

Розмова у бібліотечній світлиці велася задушевно і щиро. Слухачі насолоджувались чудовим співом дівчат Старокутського ліцею — Баб'юк Марійки, Марцушак Тетяни, Чупринчук Вікторії, Усик Наталії, які під супроводом Лариси Чупринчук — учительки музики, викладачки сольного співу Кутської дитячої школи мистецтв, виконували пісні на слова поета, які люблять малята, і які дзвінко звучать у Чарівній Країні Дитинства.

Саме вона створила музику до книги-пісенника М.Близнюка «Всі ми любимо співати», яка вийшла в 2012 році й відтоді композиторка співпрацює з автором.

У залі не було жодного, хто б, поринувши спогадами у власне дитинство, не слухав вірші Миколи Івановича, які лунали з уст третьокласників — Анастасії Яворської, Олександри Ходан, Платона Му-

Учні 3-го класу Косівської початкової школи на зустрічі з дитячим письменником Миколою Близнюком (в центрі). Поруч координаторка Клубу інтелігенції Аделя Григорук.

Народно-аматорський фольклорний колектив «Осіннє золото» під керівництвом Зоряни Романів (зліва перша). За столом ведуча свята — Галина Кікоть.

сейко, Романа Балагурака, Валерії Волощук, Давида Зозулі. Присутні із захопленням сприймали поезію, яку декламував і сам поет.

Атмосферу цього свята важко передати словами. Ювілейні побажання поєднувалися зі щирими усмішками, квітами, пам'ятними дарунками, віршами-посвятами на честь письменника, якого любить і шанує Косівщина. Вітав уродинника і народно-аматорський фольклорний колектив «Осіннє золото» під керівництвом Зоряни Романів. Мелодійно звучали пісні у їх виконанні: «Молитва за Україну», «В зеленім саду», «Коляда за Україну», «Літа минають».

Десятки добрих побажань органічно поєдналися у вірші-присвяті Надії Пасічняк:

Спасибі, ПОЕТЕ, за «Квіти надії»,
За «Край наймиліший» і за «Сонцєвіри»,
Де «Дятлик — ковалик» снує свої мрії,
Черемоша пісня пливе по Вкраїні.
За те, що «Ми любимо з вами співати»,
За те, що Вас чують і люблять Карпати,
«Окрилені гори», «Чугайстра криниця»
І «Мурчик — художник», якому не спиться.
Наш «Довбуш Олекса» й Тарас Мельничук —
Як гомін століть, серця Вашого стук.
Тож хай «Срібний човник» і МУДРІ СЛОВА
Пливуть в океані Любові й Добра!

Ми також приєднуємося до сказаного і з нетерпінням чекаємо нових літературних плодів шановного автора.

Наприкінці зі словами подяки виступив сам ювіляр. Колектив «Осіннє золото» разом із присутніми проспівали йому «Многая літа».

Учні 3-го Косівської початкової школи (на передньому плані) з учасниками заходу — письменниками Миколою Близнюком (в центрі), Василем Шкурганом (справа від нього), Аделю Григорук (зліва).

Учасники творчої зустрічі з письменником Миколою Близнюком (в центрі).

Марія ПОРОХ,
членкиня клубу інтелігенції
ім. І.Пелипейка та РО «Просвіта».
Світлини авторки.

Союз українців Румунії придбав 20 нових електрогенераторів для кількох обласних державних адміністрацій на заході України

Союз українців Румунії придбав 20 нових електрогенераторів для кількох обласних державних адміністрацій на заході України. На цьому тижні частину генераторів було доставлено до Івано-Франківська, Ужгорода та Львова, а ще три апарати у понеділок передадуть Чернівецькій торгово-промисловій палаті, з якою СУР нещодавно підписав протокол про співпрацю.

Генератори були придбані Союзом українців Румунії за кошти, які надійшли на спеціальний рахунок, відкритий СУР 24 лютого 2022 року для підтримки українського народу, який потерпає від війни.

Після початку війни в сусідній країні Союз українців Румунії організував сотні вантажів гуманітарної допомоги, зокрема: продукти першої необхідності, їжу, воду, одяг, засоби гігієни, розкладі ліжка, ковдри, подушки, спальні мішки, ліки, підгузники, дитяче харчування, інші товари першої необхідності, в тому числі генератори.

Два кроки від Голди Меїр

Кієвлянка за народженням, прем'єр-міністр Ізраїлю Голда Меїр: – Якщо ви хочете побудувати ту країну, в яку будуть повертатися її сини і доньки, якщо ви хочете побудувати

ту країну, з якої будуть виїжджати тільки в сезон відпусток, в якій не буде відчуття страху за майбутнє, то зробіть всього лиш два кроки:

1. Прирівняйте корупцію до зради Батьківщини, а корупціонерів – до зрадників, аж до сьомого коліна.

2. Зробіть три професії найбільш високооплачуваними і престижними. Це військові, лікарі та вчителі.

І найголовніше – працюйте, працюйте і працюйте. Тому що ніхто крім вас не захистить вас, не нагодує вас, крім вас самих, і ваша країна потрібна тільки вам і більше нікому.

Коли це стане не просто словами і простим лозунгом, а стане способом вашого життя – значить ви добилися свого.

ПОКЛИКМЕДІЯ

– Я України славний синочок!

Культурно-просвітницький часопис Союзу українців Румунії

РЕДАКЦІЯ: Головний редактор – Іван КОВАЧ

Редактори – Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ та Роман ПЕТРАШУК

Комп'ютерний набір – Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ

Техноредагування – Роман ПЕТРАШУК

Друкарня «RCR PRINT» Бухарест, Румунія; ISSN 1223-8988 Adresa redacției:

Uniunea Ucrainenilor din România, str. Radu Popescu nr. 15,
Sector 1, București, ROMÂNIA, Tel. 0212220748, 0212220753, Fax 0212220737

E-mail: vilne.slovo@uur.ro/ Адреса сайту СУР: www.uur.ro

**Наклад фінансований
Союзом українців Румунії**

В С

ЗАСТЕРЕЖЕННЯ

- За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів.
- Редакція може не поділяти точки зору авторів.
- Надіслані до редакції матеріали не рецензуються і не повертаються.
- Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, не порушуючи їхнього основного змісту.
- З юридичної точки зору за зміст матеріалів відповідають їх автори.